

BYGGETTAN

Förändring måste till

**MB-ledamoten:
- Vi pratar om allt utom lön**

**Lagbasarna i regionen
sätter ner foten!**

TEMA: Förtroendevalda

**”Bygg bort krisen
- bygg bostäder!”**

BYGGETTAN

MEDLEMSTIDNING BYGGNADS
STOCKHOLM-GOTLAND

REDAKTION

Redaktör, text, foto, layout

Carolin Samuelsson

Carolin.Samuelsson@bygggnads.se

Ansvarelig utgivare

Tomas Kullberg

tomas.kullberg@bygggnads.se

Foto omslag Byggnads

Tryck Exakta Print AB, Malmö

ADRESSER

Besöksadress

Skytteholmsvägen 2, Solna
Box 1288, 171 25 Solna

Telefon 010-601 10 08

E-post stockholm-gotland@bygggnads.se

Webb Byggnads.se/stockholm-gotland

Instagram @bygggnads_stockholmgotland

Facebook Byggnad Stockholm-Gotland

Byggnads Medlemscenter

Telefon 010-601 10 00

Byggnads a-kassa

Telefon 010-601 18 00

Lokalkontor Gotland

Arbetarrörelsens Hus,
Stenhuggarvägen 6, 621 65 Visby

Telefon 010-601 10 08

MEDLEMSKRETSAR

Gotland, Handen, Huddinge,
Johanneshov, Nacka, Nordost,
Nordväst, Stockholm, Södertälje

BLI MEDLEM

Öppna kameran i
din mobil och rikta
den mot QR-koden.

Stockholm-Gotland

BYGGNADS

09 Lagbasen är spindeln i nätet

10 Vi behöver fler
skyddsombud

12 Ingen återväxt i
branschen utan
lärlingar

ÄVEN I DETTA NUMMER

04. Förtroendevalda sitter på makten

06. Vi behöver fler med fullmakter

15. Lagbasarna sätter ner foten

16. Bygg bort krisen - bygg bostäder

18. Hallå där Otto Bondeson!

Förändring måste till...

MÖRKA VINDAR BLÅSER ÖVER EUROPA och vidare in i Sverige. Och vi ser hur motståndare till facket gör allt i sin makt för att minska fackförningarnas inflytande. Under hösten har Sveriges regering med SD i spetsen tagit ställning och gjort försök att ta bort fackförningens rätt att utse skyddsombud och därmed nedmontera den fackliga verksamheten. Vi behöver vara starka och aldrig låta arbetsgivarna eller högerpartierna bestämma om skyddsombud ska vara ett fackligt uppdrag eller inte.

SOM OM INTE DET VORE NOG så är vi på väg in i den största byggkrisen sedan 90-talet. Under hela året har inflationen har ätit upp våra plånböcker och nu ser vi också hur varslen ökar. Byggen står stilla och statens inkompetens har stoppat marknaden. Om inget görs nu kommer byggnadsarbetare att stå utan jobb till våren, unga kommer inte att söka sig till byggbranschen och vi riskerar att tappa två generationer arbetare. Arbetare som behövs när vi ska börja bygga igen. Ja, du förstår säkert att läget är mer än allvarligt.

”

”Byggen står stilla och statens inkompetens har stoppat marknaden”

ALLA MÅSTE TA SIN DEL av ansvaret för samhällets överlevnad. Bostadskrisen är ett faktum i stora delar av Sverige. Vi behöver sluta upp och sätta press på regeringen. Åtgärder måste till för att det ska börja byggas igen. Till sammans ska vi göra allt i vår makt för att påverka utvecklingen, men det kommer inte bli enkelt. Vi behöver organisera oss ute på arbetsplatserna och vi behöver vara flera förtroendevalda och ta större yta.

TROTS MÖRKER SER VI LJUSET. Byggnadsarbetare i Stockholm har startat en namnsamling för att sätta press på regeringen. Låt oss visa vår gemensamma

styrka. Skriv under du med och uppmana dina arbetskamrater, vänner och familj att göra detsamma. Nu ska vi få regeringen att ta oss på allvar och få igång byggandet igen. ■

Skriv under →
namnsamlingen

TOMAS KULLBERG, ORDFÖRANDE
BYGGNADS STOCKHOLM-GOTLAND

Kullbergs ”Rent krasst”

- 1** Regeringens tafatthet håller på att sänka hela byggbranschen. När ska de sluta sitta på händerna och börja agera?
- 2** Är det rimligt att bankerna tjänar miljardbelopp samtidigt som vanligt folk inte har råd att bo?
- 3** Byggnadsarbete är inget bristyrke. Vi behöver en arbetsmarknadsprövning som är värd mer än vatten och använda arbetare i Sverige i första hand.

”Förtroendevalda sitter på makten”

Jesper Ahlstedt

- ▶ **Ålder:** 30 år
- ▶ **Bor:** I Sundbyberg
- ▶ **Familj:** Fru och barn
- ▶ **Yrke:** Ombudsman med ansvar för organisering och fackligt förtroendevalda.
- ▶ **Intressen:** Laga mat

Jesper Ahlstedt arbetare med att organisera medlemmar och fackligt förtroendevalda i Stockholm och på Gotland.

Jesper tipsar:

- Tänk långsiktigt. Om du vill förändra något på jobbet, hitta fler som tänker lika.
- Delta på kretsmöten. Alla medlemmar hör till en krets, och det är där den fackliga verksamheten börjar.
- Gå en utbildning. Det finns kurser både för medlemmar och för dem som är intresserade av fackliga uppdrag.

Det är lätt att tro att allt på arbetsplatsen redan är styrt. Så är det inte, menar Jesper Ahlstedt som ansvarar för fackligt förtroendevalda i regionen. Det finns verktyg för att förändra, och du som förtroendevald har de.

VI HOPPAR NÅGRA ÅR bakåt i tiden. Det var inga större krusiduller när kollegerna valde Jesper Ahlstedt, då snickare på Peab, till skyddsombud i personalutrymmet. Som yngst i skaran föll lotten på honom, precis som på många andra arbetsplatser. Vad det innebar att vara skyddsombud hade han då inte en susning om.

– Min kunskap var väldigt låg när jag började, konstaterar han.

Men intresset växte sig större ju mer han lärde sig. Idag är han ombudsman med ansvar för förtroendevalda och organisering i regionen. Hans uppgift är numera att ge de fackligt förtroendevalda de verktyg och den information som de behöver för att sköta sitt uppdrag så bra som möjligt.

– Jag tror att många tycker det är roligt när man kommer igång, säger Jesper Ahlstedt.

NU VILL HAN ÖKA KUNSKAPEN om de olika förtroendeuppdragen i byggbodarna, så att intresset för uppdraget styr istället för åldern.

I sitt arbete vill han ge förtroendevalda en inre trygghet för sina uppdrag och stötta dem.

– Jag försöker få dem att förstå att de är Byggnads och att de sitter på makten att förändra, säger han.

HUR GÖR DU DET?

– Främst genom utbildning. Där känner jag att når ut, och får förtroendevalda att tänka kritiskt och på nya sätt.

Han tipsar om att komma in på

den fackliga arenan genom rollen som fackligt förtroendevald.

– Grundtanken för alla uppdrag ligger i det, att kliva in på arbetsmarknadsarenan. Sedan finns det uppdrag med olika funktioner att välja mellan, säger Jesper Ahlstedt.

Beroende på vilket uppdrag man väljer, får man verktyg att påverka olika aspekter av arbetslivet. Ett skyddsombud fokuserar på arbetsmiljön, medan en lagbas har stenkoll på avtalets lönesystem.

HUR DET GÅR OM DET inte finns facklig verksamhet på arbetsplatsen har Jesper Ahlstedt sett med egna ögon. Innan han började i sin nuvarande roll, jobbade han med organisering på Förbifarten.

– Företag som tar in personal, främst från andra länder, och utnyttjar dem får mycket lättare att runda systemet. Det syns också jättetydligt på arbetsmiljön som blir sämre, säger han.

Han betonar att uppdraget som förtroendevald till stor del handlar om att vara närvarande, ögon och öron, på byggena.

– Det handlar inte alltid om att sitta i strid eller förhandling, utan helt enkelt om att vara med i matchen, säger han. ■

”Jag försöker få de att förstå att de är Byggnads”

Milos vill väcka intresse för facket

– Vi är som en mindre version av Byggnads som sitter bredvid dig i byggboden och som du kan ta hjälp av. Milos Savic ger svar på varför fackligt förtroendevalda behövs.

I JÄRFÄLLA BYGGER Milos Savic, VVS-montör och fackligt förtroendevald, ett flerbostadshus tillsammans med sina arbetskamrater. Här håller han på med ”allt som har med rörmokeri att göra”.

– Mina fingrar är överallt, säger han med ett skratt och förklarar att han har en arbetsledande roll på företaget Sofia Rör AB.

Han beskriver sig som en person som driver på, och får saker att hända. När en tidigare projektledare tipsade honom om Byggnads kurser, började uppdraget som facklig förtroendevald, FFV, att locka. Nu, två år senare, har han bland annat gått grundutbildningarna för FFV, och ackordsutbildningen för VVS-montörer.

ATT LÄRA SIG NYTT

och få information som han kan utnyttja i verkligheten, är något av det mest givande med uppdraget.

– Ju mer information, fakta och grunder jag har, desto bättre.

”Jag försöker förklara för killarna varför det är bra att höra till Byggnads”

På företaget förekommer inte onödigt tjafs och strul, varken med arbetsgivaren eller arbetskamraterna, enligt Milos Savic. Hans uppdrag handlar mest på att hålla killarna uppdaterade och informerade.

Och att guida dem i vad som gäller kring till exempel helgarbete och när arbetsgivaren ska avisera det.

Ibland handlar det om att arbetskamraterna inte vågar säga nej när de får för mycket jobb som ska bli klart på för kort tid. Då hjälper Milos Savic dem att säga ifrån.

– Jag försöker skydda kollegerna så att de får en så bra vardag som möjligt.

Milos Savic

- ▶ **Ålder:** 35 år
- ▶ **Bor:** I Tumba
- ▶ **Familj:** Fru och två barn
- ▶ **Yrke:** VVS-montör
- ▶ **Fackligt uppdrag:** Förtroendevald
- ▶ **Intressen:** Fullt upp med barnen, bilar och resor

För förtroendevalda Milos är det viktigt att hålla sina arbetskamrater uppdaterade och stå upp för laget.

Samtidigt har han märkt att arbetskamraterna inte alltid heller känner till sina skyldigheter inom ramen för anställningen.

– Rätt ska vara rätt, det går åt båda hållen.

INTRESSET FÖR FACKET är lågt, säger Milos. Det vill han ändra på.

– Jag försöker förklara för killarna varför det är bra att höra till Byggnads. Att det är som en försäkring som är dålig enda tills något händer eller det blir problem. Då är den jättebra att ha.

Han tror att facket borde komma in i bilden mycket tidigare. Han själv kom första gången i kontakt med facket redan på gymnasiet.

– Jag tror att man borde satsa stenhårt på skolan, säger Milos. ■

Anders Persson

- ▶ **Ålder:** 50 år
- ▶ **Yrke:** Träarbetare
- ▶ **Fackligt uppdrag:** Lagbas, MB-ledamot och fullmaktstagare
- ▶ **Familj:** Vuxna barn
- ▶ **Intressen:** Fotboll och fiske

Anders Persson är engagerad och har flera fackliga uppdrag. Fullmaktsuppdraget skapar snabba beslutsgångar ute på arbetsplatsen, vilket Anders tycker är bra.

Vi behöver fler med fullmakt

Som fullmaktstagare förhandlar och skriver Anders Persson överenskommelser med företaget. "Ofta är lönen en av de viktigaste frågorna"

I TÅBY PARK BYGGER bland annat JM AB ett nytt stort bostadsområde. Anders Persson är lagbas och fullmaktstagare för Byggnads och får svara på många frågor från kollegorna.

– Fullmaktsuppdraget innebär att jag får skriva överenskommelse om lön och är den som gör löneavstämningar. Just lönen är väl det som jag får flest frågor om, lönen är ju en viktig fråga för alla.

ANDERS HAR GANSKA många år i branschen vid det här laget. Redan när det var dags att välja gymnasielinje visste han vad han ville.

– Jag gick bygggymnasium, så jag har varit i branschen hela mitt yrkesliv. Trähantverkare är jag från början.

2013 valdes han till lagbas, det var början på livet som förtroendevald. Han är också MB-ledamot sedan två år tillbaka och fackets representant i

JM Supplys styrelse.

När han fick frågan om att ta på sig det utökade ansvaret att vara fullmaktstagare tvekade han inte.

– Jag tycker att det är en bra ordning, att delegera ut ansvaret på det här sättet. I de här frågorna kring löneavstämningar har jag alltså uppdraget att representera Byggnads. Det gäller alla löner för arbetslaget på platsen, utom min egen förstås.

FINNS DET NÅGOT SOM är besvärligt med uppdraget att stämma av kamraternas lön?

– Nja...nej jag tycker nog inte att det finns något som är särskilt besvärligt. Men skulle det vara något

jag tvekar kring så vet jag att jag alltid kan vända mig till Byggnads Stockholm-Gotland och få stöd.

Intervjun avbryts av en kort fråga från en kollega. Jo, leveransen ska komma på onsdag, till två trapphus, svarar Anders Persson.

Förutom kring lön och leveranser vänder sig kollegorna till Anders Persson också med frågor kring arbetsmiljö och trivsel.

Idén med fullmaktstagare tycker han är utmärkt.

– Det ger snabbare beslutsgångar, och det är bra med lite mer ansvar ute på arbetsplatserna, hos lagbasar som känner sig mogna att få uppdraget. ■

"Det ger snabbare beslutsgångar och det är bra med lite mer ansvar ute på arbetsplatserna."

Bra försäkringar skapar trygghet

Jonny Wern

- ▶ **Ålder:** 54 år
- ▶ **Yrke:** Betongarbetare
- ▶ **Familj:** Två barn
- ▶ **Bor:** I Tyresö
- ▶ **Fackligt uppdrag:**
Försäkringsinformatör
- ▶ **Intressen:** Kampsport

Jonny Wern vet hur viktigt det är med bra försäkringar.

Bra försäkringar är en del av medlemskapet i Byggnads. Jonny Wern är försäkringsinformatör och ser till att alla sina arbetskamrater har koll på sina försäkringar.

BYGGNADS FÖRSÄKRINGAR är viktiga för att övertyga oorganiserade på arbetsplatsen om att faktiskt gå med i facket. Det säger Jonny Wern, försäkringsinformatör för Byggnads och betongarbetare på Dipart.

– Tyvärr är det ju många unga på arbetsplatserna som inte är med i facket. Inte ens i A-kassan. Jag brukar fråga dem hur de tänker. Ska mamma och pappa försörja dem om de blir utan jobb?

JONNY WERN ARBETAR med service och åker därför runt på många olika arbetsplatser i Stockholms-

området. Just idag är han i Västerhaninge och arbetar med en brandskadad fastighet.

I byggbranschen har han varit hela sitt yrkesliv, precis som många i hans släkt. Att välja bygginriktning på gymnasiet låg därför nära till hands.

Han började som betongarbetare direkt efter gymnasiet. Sedan kom 90-talskrisen och några år där han tog de jobb som fanns att få just då.

Sedan några år är han förtroendevald som MB-ledamot och för tre år sedan tog han också uppdraget som försäkringsinformatör. "För att hålla sig uppdaterad går han kurser ett par gånger varje år.

"Tyvärr är det många unga på arbetsplatserna som inte är med i facket"

ATTITYDEN BLAND UNGA som inte tycker sig ha råd med fack eller a-kassa får han ofta tillfälle att bemöta.

– De tycker att det är alldeles för dyrt, säger de. Jag brukar fråga vad de lägger ut för en fredagkväll. Och så förstås informera dem om vad fackets försäkringar kan ge tillbaka. Och dessutom berätta att om vi blir fler så blir avgifterna lägre!

FÖR MEDLEMMARNA är det viktigt att påminna om vilka tilläggsförsäkringar som finns, vad de obligatoriska försäkringarna täcker och hur tjänstepensionen bör hanteras.

– Vad gäller tjänstepensionen är det ju vanligt att som ung och har familj väljer ett alternativ med efterlevandeskydd. När man sedan blir äldre och barnen har vuxit upp ligger det valet ofta kvar. Jag brukar påminna om att man ska se över tjänstepensionen och ta bort efterlevandeskyddet när man har kommit dit i livet. För det kostar en massa extra att ha det där skyddet. ■

”MB-gruppen pratar om allt utom lön”

Ted Haraldsson

- ▶ **Ålder:** 35 år
- ▶ **Familj:** Föräldrar och två syskon
- ▶ **Bor:** Solna
- ▶ **Yrke:** VVS-montör
- ▶ **Fackligt uppdrag:** MB och skyddsombud
- ▶ **Fritidsintressen:** Jakt och fiske

Ted och MB-gruppen träffar arbetsgivaren minst två gånger per år för att prata om frågor som gäller företaget och arbetarna.

Ted Haraldsson är MB-ledamot, där MB står för medbestämmande. Hans viktigaste fråga i uppdraget är: Hur kan vi få det så bra möjligt? ”Vi har ganska mycket makt, och det finns en hel del vi kan göra”.

PÅ TERMINAL 5 på Arlanda flygplats pågår arbetet för fullt. Bakom skiljeväggen finns visionsbilder på en ny restaurangvärld. Så småningom ska visionsbilderna bli verklighet, och nya restauranger öppna. En av dem som får det att hända är VVS-montören Ted Haraldsson, som idag har dragit och installerat rör.

– Jag börjar kunna flygplatsen vid det här laget, konstaterar han och ler.

I två års tid har flygplatsen varit hans arbetsplats. Han jobbar för Carl Hanssons

Rör & Värme som säger sig vara Stockholms äldsta rörfirma med sina över 100 år på nacken.

”Jag är länken mellan montörerna, arbetsgivaren och Byggnads”

EFTER ATT HAN ANMÅLT sitt intresse för att gå med i medbestämmandegruppen, valde arbetskamraterna in honom. Nu har han varit sammanställande MB-ledamot i ungefär ett och ett halvt år. Uppdraget innebär, som namnet säger, att ledamoten är med och bestämmer.

– Jag är länken mellan montörerna, arbetsgivaren och Byggnads, säger han.

Minst två gånger om året möter han och de två andra MB-ledamöterna vd:n för företaget.

– Vi pratar om det mesta utom lön.

DISKUSSIONERNA KAN handla om hur det ser

ut för företaget och med jobb framöver, om ändringar i organisationen, om någon slutat eller någon ny

börjat. Likaså får MB-ledamöterna information om personal som lånats eller hyrts in, trots att det hör till ovanligheterna på företaget.

MB-ledamöterna lyfter också frågor som de fått med sig av medlemmarna. Som lärlingsfrågan nyligen.

– Vi tog upp en fråga om att förbättra lärlingsutbildningen. Till exempel genom att låta handledare gå handledarkurser, säger han.

Arbetsgivaren visade intresse, men det har ännu inte lett till konkreta resultat.

– Vi ska ta upp det en gång till. Vi vill att det finns ett ansvar för lärlingar lite närmre golvet, säger han.

En del av uppdraget Ted ser fram emot är förhandlingsmandatet, men han har lite kvar av sin MB-utbildning innan han kan förhandla.

– När jag får mer på fötterna och blir mer påläst tror jag att förhandlingsmandatet kommer att vara en intressant del.

Däremot vill han inte förhandla om varsel om det skulle bli aktuellt i framtiden, utan de förhandlingarna skulle han lämna till facket högre upp. ■

Lagbasen är spindeln i nätet

Längs Södertälje kanal bygger snickare och betongarbetare en ny kaj på ackordslön. Lagbasen Johan Sandman är spindeln i nätet på bygget, och länken mellan laget och arbetsledningen.

Johan Sandman

- ▶ **Ålder:** 48 år
- ▶ **Familj:** Fru och dotter
- ▶ **Bor:** Enhörna
- ▶ **Yrke:** Betongarbetare
- ▶ **Fritidsintressen:** Tränare för ungdomar i fotboll, ungdomsansvarig i Enhöra IF och att resa.

Lagbasuppdraget kan vara både utvecklande och utmanande tycker Johan Sandman, betongarbetare på JVAB Infra.

REGNTUNGA MOLN SPEGLAR sig i vattnet som flödar genom Södertälje kanal. Längs kajen finns en nygjuten krönbalk, snart nästan två kilometer lång. Betongarbetaren och lagbas Johan Sandman håller på att fästa armeringsjärnen. Arbetsflotten, som ligger invid kajkonstruktionen, gungar lätt under hans fötter.

– Det känns utvecklande och utmanande att vara lagbas här, säger Johan Sandman.

För ungefär ett år sedan började han jobba på anläggningsföretaget JVAB Infra tillsammans med lagbas-kollegan Martin Forsström.

LAGBASUPPDRAGET är unikt för byggbranschen. Istället för en teamledare som chefen utser, får arbetskamraterna utnämna lagbasen som företrädare och leder laget, förklarar Johan.

Till uppdraget hör att delta i planeringen av arbetet. På en så pass ovanlig arbetsplats som den här måste många bitar falla på plats för att jobbet ska löpa. På kanalen rör sig

pråmar med material och betongbilar i sakta mak. Också vanlig båttrafik tar sig fram på kanalen, även om trafiken är avlyst just nu.

– Vi gör planeringen tillsammans i laget, säger Johan Sandman, och tillägger:

– Ett sätt att lösa kommunikationen är att involvera alla.

DAGEN BÖRJAR MED ATT ackordlaget med snickare och betongarbetare sätter sig ner tillsammans med dykarnas lag och markarbetarna. Först på

morgonen får de veta tidtabellen för dagens övriga båttrafik. Sedan lägger de upp dagens arbete.

– När vi får flyt i logistiken

så känner jag mig nöjd, säger Johan Sandman.

En annan viktig del i lagbasuppdraget är sammanställningen av timmar och avstämningen med

arbetsledningen varannan månad. Inför avstämningen går båda lagbasarna igenom alla timmar och veckorapporterna som arbetarna fyllt i och sammanställer dem. Efter det går de tillsammans med ledningen igenom vilka timmar som ingår i ackordet, och vilka som ersätts separat.

– Det har gått bra i avstämningsarna, och vi har varit hyfsat överens om vad som ingår och vad som inte ingår, säger Johan Sandman som varit lagbas i sammanlagt fem år.

Innan dess hann han vara både MB och skyddsombud.

– Jag gillar kollektivavtalsbiten. Alla spelar enligt samma regler och vi har något att utgå från i förhandlingarna.

Det gäller också ackordslönen, som arbetarna på JVAB Infra har. Lönen bygger på enhetspriserna i Nybyggnadsavtalet, som Byggnads och arbetsgivarnas Byggföretagen tagit fram.

– Lagbasar behövs om man ska jobba på ackord, konstaterar Johan. ■

”Ett sätt att lösa kommunikationen är att involvera alla”

Vi behöver fler skyddsombud

Stefan Brolin

- ▶ **Ålder:** 60 år
- ▶ **Familj:** Två söner
- ▶ **Bor:** Ingarö
- ▶ **Yrke:** Rivare, sanerare och arbetsledare
- ▶ **Fackligt uppdrag:** Skyddsombud
- ▶ **Intressen:** Tycker om att fiska

Bildtext

– Efter 28 år i restaurangbranschen hade jag fått nog och ville ha en förändring i livet. Krogsvingen var dåligt betalt, sena kvällar, svårt med raster. Jag trivs med byggjobbet som jag hållit på med i 14 år och med uppdraget som skyddsombud. Här är det ordning och reda och lagstadgade raster.

JUST NU ARBETAR STEFAN BROLIN och hans arbetskamrater med att riva och sanera terrasser på en 15 våningar hög fastighet i Haga-staden. Huset byggdes för sex år sedan.

– Man har fuskat. Det läcker in vatten och det finns mögel och en mängd konstiga fel.

NÅR HAN BLEV

TILLFRÅGAD om att bli skyddsombud tvekade han inte.

– Jag har alltid tyckt om ordning och reda. Var sak på sin plats. Och så är jag intresserad av lagar och stadgar. Det där har kommit med åldern, säger han som hunnit bli 60 och bor i ett seniorboende för 55+.

I UPPDRAGET SOM skyddsombud anser han att det ingår att vara behjälplig, att vara ett stöd för andra. Att hålla koll på olyckor och konflikter.

– Man ska kunna ringa mig när som helst.

För någon månad sedan fick han rycka ut som skyddsombud vid ett projekt. De anställda var oroliga över en samling med elkablar under golvet. Beställaren lugnade dem, pekade på vilka kablar som var ofarliga varpå en av byggjobbarna satte ett spett i golvet.

– Rakt in i en matarkabel. Han blev brännskadad. Arbetsmiljöverket kopplades in och jag begärde en skydds rond där vi hittade en lång rad med andra brister.

Som skyddsombud tycker han att han i allmänhet bemöts bra och med respekt.

– Det är inga konstigheter. När jag talar om vad som gäller får jag för det mesta gehör för det.

BYGGBRANSCHEN ÄR utsatt vad gäller arbetsplatsolyckor och utmaningarna för ett skyddsombud är många.

Rivaren och saneraren Stefan Brolin pekar framför allt på en utmaning: Tid.

– Tidspressen! Det ska alltid gå så jävla fort. Vid en asbestsanering får vi alltid frågan: Bli det klart i morgon? Men det tar den tid det tar. Det måste göras ordentligt. Man måste efterventilera efter en sanering. Det handlar numera så mycket om pengar, pengar. ■

**”Tid är en utmaning.
Det ska alltid gå
så jävla fort”**

Årets skyddsombud 2023

Varje dag arbetar skyddsombuden Mikael "KG" Andersson och Gabor Santoz för att skapa en tryggare arbetsmiljö för sig själv och sina arbetskamrater på byggarbetsplatsen. Den 26 november 2023 utsågs de till Årets skyddsombud av Byggnads Stockholm-Gotland.

"KG HAR UNDER MÅNGA år varit ett aktivt skyddsombud i sitt företag och har under senare också varit huvudskyddsombud. I sin roll som skyddsombud så har KG gjort ett stort jobb i företaget med skyddsarbetet och sticker ut i sitt sätt att arbeta förebyggande där KG och företagets arbete är ett föredöme.

KG EN FÖREBILD I SIN roll som förtroendevald och skyddsombud där han är en klippa och en trygg punkt för sina kollegor och en person som dit hans kollegor alltid kan vända sig."

"GABOR HAR VISAT ETT enastående engagemang, glädje, samverkan och intresse under många år gällande arbetsmiljö för sina arbetskamrater. Han har alltid stått på sina arbetskamraters sida i arbetsmiljöfrågor och engagerar många underentreprenörer på sina arbetsdagar.

DET DRIV, BESLUTSAMHET och intresse som Gabor visar är precis så som ett skyddsombud ska vara ute på en arbetsplats."

Det blir ingen återväxt i b

Joel och Felix tar snart studenten men ingen av dem är helt på det klara med vart de ska fortsätta som lärling. Här står de tillsammans med deras yrkeslärare Anders Pargell.

Nästa sommar tar Joel Olevik och Felix Thompson studenten. Därefter väntar en lärlingstid på två år innan de kan certifieras som rörmokare. Om någon tar emot dem vill säga. Nästan hälften av alla VVS-elever står utan en lärlingsplats efter gymnasiet.

DAGENS LEKTION HANDLAR om värme-system. Med hjälp av pedagogiska bilder på en powerpoint förklarar yrkesläraren Anders Pargell skillnaden mellan en blandningsventil och en shunt. De åtta killarna i klassen (tre är frånvarande) är lagom engagerade.

Det mesta läraren förklarar känner de redan till. De går tredje året på VVS-programmet på Järfälla gymnasium och har redan varit ute på praktik vid ett par tillfällen.

Nästa vecka är det dags igen. Då lämnar de klassrummet för ytterligare en månad ute i verkligheten.

– Jag ska tillbaka till samma firma som jag varit hos tidigare. Där har de också halvt om halvt erbjudit mig en lärlingsplats efter studenten, säger Joel Olevik.

Även klasskamraten Felix

Thompson ska återvända till sin tidigare praktikplats på måndag. Däremot vet han inte hur det blir under sommaren. Företaget, där han gör sin praktik, har gett besked om att det inte tar emot några lärlingar alls.

– Men min handledare känner massor av folk i branschen och har lovat att hjälpa mig. Jag tror att det kommer att ordna sig, säger Felix Thompson.

ANDERS PARGELL, som har jobbat som yrkeslärare i sjutton år och tycker att bristen på lärlingsplatser alltid har varit ett bekymmer. Även om han tycker att situationen har förvärrats under de senaste åren efter pandemin.

– Företagen vill gärna ha praktikanter, men är inte lika intresserade av lärlingar. Många upplever det som tidskrävande, dyrt och föredrar att anställa färdigutbildade rörmokare istället, säger han.

Även Stefan Axelsson som är ombudsman på Byggnads för Stockholm-Gotland ser bristen på lärlingsplatser som ett evighetsproblem. Han menar att det har sett likadant ut så långt tillbaka han kan minnas.

– När man drar ner på projekten drabbas snickarlärlingarna först,

**”Företagen vill
gärna ha praktikanter
men är inte lika
intresserade av
lärlingar”**

Branschen utan lärlingar

Snart ska killarna ut på sin sista praktikperiod. Joel ska då tillbaka till firman han hoppas få plats på som lärling.

Stefan Axelsson arbetar som ombudsman med ansvar för lärlingar.

sen är det rörmokarnas, elektrikerernas och mattläggarnas tur. När konjunkturen går ner har företagen inte råd och när den går upp igen har de inte tid, säger han med en suck.

DEN SOM GÅTT KLART sin yrkesutbildning på gymnasiet måste först gå som lärling på ett företag med kollektivavtal för att få sitt yrkesbevis. Hur lång lärlingstiden är skiljer sig något åt mellan olika yrkesgrupper, men de flesta sträcker sig över två år.

För att kunna erbjuda en lärlingsplats måste företaget, enligt Byggnads avtal, ha möjlighet att avsätta en person som ansvarar för utbildningsfrågor, samt att någon kan fungera som handledare ute i verksamheten.

– Ett problem är att många företag som verkar i Sverige kommer från

andra länder. De har inte samma lärlingssystem som vi har och vill inte ta sig an våra lärlingar, säger Stefan Axelsson.

En annan faktor som sätter käppar i hjulet är att det finns gott om småföretag i branschen. De har vanligtvis varken råd eller tid att lära upp några studenter.

– Det finns en rekommendation i kollektivavtalet som säger att det bör vara minst fem yrkesarbetare per lärling på en arbetsplats. Fördelningen krävs för att lärlingen ska

ha en chans att lära sig och för att inte belasta verksamheten.

TILLSAMMANS MED KOLLEGAN Magnus Lindell, som också är ombudsman på Byggnads Stockholm-Gotland

”Ett problem är att många företag som verkar i Sverige kommer från andra länder”

planerar Stefan Axelsson att inleda ett påverkansarbete. De vill lyfta frågan om bristen på lärlingsplatser till företagen och uppmana dem att stappa upp.

– Om vi ska få en tillväxt i branschen är det viktigt att fler unga kommer ut i arbetslivet. Redan nu är det en stor brist på rörmokare och vad ska företagen göra när deras anställda går i pension, undrar han.

På Samsons Rör i Solna går man tvärs emot trenden. Just nu har företaget fem lärlingar på olika nivåer. Några har precis börjat, andra är på väg att avsluta sin lärlingstid och närmar sig certifiering och en ordinarie anställning i firman.

– Vi tar emot dem redan under deras praktik på Refis, Rör- och elentreprenörernas friskola. Om de

Tommy Latva arbetar som utbildningsansvarig på Samsons Rör. Företaget tar emot både praktikanter och lärlingar. Här tillsammans med Tobias Söderqvist som är lärling.

funkar bra erbjuds de en lärlingsplats direkt efter gymnasiet, säger Tommy Latva, projektledare och utbildningsansvarig.

TOMMY LATVA har en bakgrund som fritidspedagog och gillar att jobba med ungdomar. Under de senaste fyra åren är det han som har ansvarat för alla kontakter med skolan inför praktikplaceringar och lärlingsplatser. Han håller i nykomlingarnas introduktion och schemaläggning. Det är även Tommy som ser till att lärlingarna genomför sina teoretiska uppgifter i den så kallade "kuben". KUB, som står för kvalitetssäkrad utbildning, är ett administrativt system som tagits fram av VVS-branschens yrkesnämnd för att kvalitetssäkra och underlätta hanteringen av lärlingsutbildningen.

– Det är som ett program på datorn där jag får svara på kunskapsfrågor kopplade till olika moment. Där registrerar jag också hur många timmar jag har jobbat varje vecka,

berättar lärlingen Tobias Söderqvist.

Som lärling gör han i princip samma arbetsuppgifter som sina kollegor, men han har längre tid på sig att genomföra varje arbetsmoment. Eftersom han är i slutspurten av sin lärlingsperiod beräknas hans kapacitet vara 80 procent, vilket ger honom en lön på 80 procent av vad en fullbetald rörmokare tjänar. Nu har Tobias Söderqvist bara några prov kvar innan han kan få sitt yrkesbevis.

– När jag ser nya praktikanter inser jag vilken nivå jag var på när jag själv började och vilken tid och energi som lagts på mig. Nu vill jag ge tillbaka en del genom att jobba här, säger han.

Sedan Tommy Latva började som utbildningsansvarig på Samsons Rör har sex lärlingar gått i mål och certifierats. Alla har stannat kvar.

– Det här är ju en investering vi gör. Rörmokare är ett bristyrke och det finns knappt några att få tag i, säger han.

VVS-eleverna på Järfälla gym-

nasium längtar ut i arbetslivet. Joel Olevik och Felix Thompson drömer om att bli fullärda inom yrket och få sina certifikat. Om de bara får sina lärlingsplatser ligger framtiden öppen för dem.

– Jag vill samla på mig så mycket erfarenhet jag kan. Sen vill jag starta en egen firma och bygga upp den, säger Joel.

SÅ HÄR GÖR TOMMY PÅ SAMSON RÖR:

- Vi ser ju gärna att eleverna kommer till oss på de praktiker de har inlagda under skoltiden.
 - Vi vill veta om det finns intresse och driv att lära sig. Att eleven till exempel passar tider, är fokuserad och kan ta instruktioner.
 - Vi förankrar åtagandet hos montörerna ute på projekten eftersom det är viktigt att de tycker att det är ok att ta sig an en lärling. Det är ju de som gör det stora jobbet med att lära ut vad de kan.
 - En ny lärling får oftast börja på nyproduktion för att få en grund i hur ett hus är uppbyggt med värme, vatten och avlopp.
 - Därefter får lärlingen tid på något ROT/serviceprojekt som skiljer sig mycket från nyproduktion.
- Tommy Latva, Samsons rör. ■

**"Montörerna
gör det stora
jobbet med att
lära ut vad de kan"**

Lagbasarna sätter ner foten

Lagbasarna sätter ner foten: Bygg bort krisen - bygg bostäder!

Nu sätter vi tryck på regeringen. Namninsamlingen för ökat byggande är igång och lagbasarna i Stockholm/Gotland sätter ner foten. "Bygg bort krisen - bygg bostäder!"

BYGGBRANSCHEN ÄR i djup kris. Bostadsbyggandet sjunker som en sten och konkurser och varsel ökar dramatiskt. Seriösa bedömare menar att krisen blir långvarig om inget görs och befarar att bostadsbyggandet inte kommer igång på mycket länge utan stimulans.

Krisen slår redan hårt mot många inom byggbranschen och industrin samtidigt som många av landets kommuner har bostadsbrist. Det är vansinne!

MEDAN KRISEN DJUPNAR och både vi byggnadsarbetare, tillverkningsindustrin och tjänstemän inom byggsektorn ser varslen öka så sitter regeringen på händerna och inget görs.

Byggbranschen är en viktig motor i ekonomin och det är också en mänsklig rättighet att ha tak över

huvudet. Inget av det verkar den borgerliga regeringen bry sig om, de verkar tro att marknaden kan lösa problemen och att det inte behövs några politiska satsningar.

Men vi vet att det inte fungerar så, det behövs politisk stimulans för att lösa bygg- och bostadskrisen. Regeringen måste ta sitt ansvar så att inte hjälpen stannar.

Skriv under du med!

- ▶ Rätten till bostad är en mänsklig rättighet.
- ▶ Marknaden kommer inte lösa byggandet på egen hand.
- ▶ Nu måste det till statliga insatser för fler bostäder!

TRE SVARAR

På vilket sätt tar du hjälp av dina förtroendevalda på din arbetsplats?

LINNEA LUNDGREN, lärling, träarbetare JM Täby

– Det var någon som ville sälja en försäkring till mig. Då pratade jag med "Nypan" som är både skyddsombud och försäkringsrådgivare och som sa att jag redan har en sådan då jag är med i Byggnads. Jag vänder mig till honom också när jag känner mig låg. Det kan vara lite kämpigt att vara tjejl bland nästan bara män.

ANDERS "NYPAN" NYBERG, träarbetare JM Täby

– Jag är själv både skyddsombud och försäkringsinformator. Den jag tar hjälp av i rollen som skyddsombud är huvudskyddsombudet på Byggnads Stockholm-Gotland. Man behöver någon att bolla med, särskilt i lite krångligare ärenden som till exempel kemikalier.

FARID RAMAZANI, lagbas Samsona Rör

– Det skulle väl vara om jag ville ha hjälp med en förhandling, men det händer inte ofta. Vi kommer alltid överens med våra chefer på ett bra sätt. Alla är nöjda. Jag arbetar alltid på stora byggen och där är det alltid ordning på säkerhet och arbetsmiljö.

Gör som 10 000 andra och skriv under namninsamlingen för ökat byggandel!

Bygg bort krisen - bygg bostäder!

Varslen fortsätter att öka i byggbranschen och nu kräver vi att regeringen agerar. Engagerade byggnadsarbetare i Stockholm startade en namninsamling, och på bara två veckor skrev över 10 000 personer under. I februari lämnas den över till bostadsminister Andreas Carlson.

STARTSKOTTET GICK den 28 november och namninsamlingen skickades runt på ett 30-tal byggarbetsplatser runt om i Stockholmsregionen. Därefter följde aktioner på stan och en bostadspolitisk debatt med politiker från höger till vänster.

Intresset är stort och det är tydligt, byggkrisen och bostadsbristen engagerar. Det här är en viktig och helt livsavgörande fråga.

- Vi har en situation där många riskerar att bli arbetslösa, inte bara byggnadsarbetare utan också elektriker, arkitekter mfl. Samtidigt har vi en enorm bostadsbrist. Det är en absurd situation, säger Stefan Slottensjö, snickare och en av initiativtagarna till uppripar.

DEN 6 FEBRUARI lämnas namnunderskrifterna till bostadsminister Andreas Carlson. Då samlas vi och visar regeringen att de inte bara kan stå och titta på när byggkrisen förlamar vårt land. Kom dit du med.

Nu är det dags att sätta in åtgärder innan det är för sent. Bygg bort krisen - bygg bostäder!

*Skriv under
du också!*

Har du hört om Påfarten?

**Bli fackligt medveten!
Få en introduktion om vad facket gör och varför det är viktigt att vara medlem.
Vi ersätter dig fullt ut med din lön för förlorad arbetsinkomst.**

Vad är då Påfarten? Jo, Påfarten är kursen som ger dig bättre koll på vad facket gör.

Du får träffa byggnadsarbetare från olika företag, får veta mer om vad din medlemsavgift går till och varför. Vi diskuterar dina rättigheter och skyldigheter. Och dina förmåner. Vi ses på Påfarten!

Anmälan

Prata med dina arbetskamrater. Kanske de inte ens fått frågan?

Skriv in en ny medlem och få 200 kr.

Du får 200 kr varje gång du värvar någon till Byggnads!

ÄR DU PENSIONÄR?

■ Visste du att det finns en förening för pensionerade byggnadsarbetare? Den heter PRO Byggettan, läs mer om deras aktiviteter på hemsidan Byggnads.se/probyggettan

Kolla dina uppgifter!

Vi behöver rätt mejladress och mobilnummer till dig!

- ✓ Skanna koden
- ✓ Logga in på Mina sidor
- ✓ Skriv in rätt uppgifter. Klart!

Vad är det som gäller?

Vanliga frågor till Byggnads.

? Vad är ett UVA möte?

! Avtalet ger dig i Byggnads rätt att ordna 5 timmar fackligt möte på betald tid under ordinarie arbetstid eller efter arbetstidens slut med övertidsersättning.

? Får jag utföra fackligt arbete på ordinarie arbetstid?

! När du har ett fackligt förtroendeuppdrag har du rätt att utföra fackligt arbete på arbetstid.

Enligt förtroendemannalagen har du rätt att ta den tid som uppdraget kräver. De olika avtalen har dock riktmärken som visar vilken tid som kan vara rimlig. Hur mycket tid som är rimlig beror på flera saker, som hur många anställda ni är på arbetsplatsen, vilket uppdrag du har och vilket avtal du arbetar under.

? Vilka försökringar ingår i mitt medlemskap i Byggnad

! Folksam's medlemsolycksfall fritid, kompletterings TGL, barngrupplivförsäkring, och grupplivförsäkring ingår i medlemskapet. Är du medlem från tidigare Bleck- och plåt har du även en hemförsäkring. Du har också möjlighet att teckna många förmånliga tilläggsförsäkringar genom ditt medlemskap i Byggnads, information hittar du på Folksam.

Vill du ta ett fackligt uppdrag

Som fackligt förtroendevald, ffv, representerar du dina arbetskamrater och Byggnads på arbetsplatsen. Det är ett viktigt uppdrag som det gäller att förvalta på bästa sätt.

Några uppgifter för dig som är FFV:

- ✓ Kontrollera att alla underentreprenörer har avtal
- ✓ Gå fackliga utbildningar
- ✓ Vara en informationskanal mellan Byggnads och dina arbetskamrater

Kontakta Jesper Ahlstedt, FFV - och organiseringsansvarig, om du vill veta mer om att ta ett förtroendeuppdrag i Byggnads Stockholm-Gotland.

jesper.ahlstedt@byggnads.se
010-601 11 98

OBS!

Vi behöver din mejladress

Mycket av Byggnads information sker via digitala nyhetsbrev, får du inte våra mejl beror det på att vi inte har rätt mejladress till dig.

Det är speciellt viktigt när du är förtroendevald att Byggnads information når dig.

Du kan själv ändra/lägga till din mejladress på [Byggnads.se/mina-sidor](https://byggnads.se/mina-sidor)

Hallå där Otto Bondeson!

Du har varit styrelseledamot i krets 06 i Johanneshov i ungefär två år.

Vad gör en krets?

- Det viktigaste en krets kan göra är att påverka samhället i stort.

- Vi försöker också hålla koll på företagen inom vårt område och sprida information om Byggnads på arbetsplatserna genom medlemmarna. Jag tycker att facket är för osynligt på arbetsplatserna, och att demokratin har minskat. Ju mer vi syns på byggena, till exempel genom lappar på anslagstavlan, desto bättre. Idag är många nertryckta, och genom facket kan vi få mera makt, bättre arbetsmiljö och tjäna bättre. Att våga stå på sig helt enkelt.

- Dessutom ordnar vi kul grejer för medlemmarna, som bowling och teaterbesök. Vi ska till exempel gå på Hamlet med Silvana Imam på Stadsteatern.

Vad innebär uppdraget som styrelseledamot?

- Att jag är med och bestämmer om kretsens verksamhet. Som ledamot kan jag påverka vad vi gör.

Vad har ni på gång just nu?

- Vi i Rädda jobben och medlemskretsarna har startat en namninsamling för att sätta fart på den borgerliga regeringen innan bostadskrisen slår till för fullt. Vi ordnar aktioner runtom i stan, till exempel utanför riksdagshuset, i december. Aktionerna fortsätter också nästa år.

- Rädda jobben handlar om att stoppa kriminella byggföretag.

Vi måste engagera oss för att motarbeta arbetslivskriminalitet, lönedumpning och fuskbyggen. Det är som om folk inte vet hur det är, och kretsen är ett verktyg för att ändra på det här.

Varför ska en medlem engagera sig?

- Kretsen är ett sätt att kunna göra saker man tror på. Det är en plattform för demokrati, och ett verktyg jag tror fungerar. Jag hade fått sms från kretsen i 30 års tid, men för ett par år sedan beslutade jag mig för att gå med. Då hade jag mått lite dåligt ett tag över problemen med kriminalitet och fuskbyggen i branschen, och kände att jag måste försöka göra någon nytta och försöka få samhället att gå i rätt riktning. ■

Ta reda på vilken krets du tillhör

Otto Bondeson

- ▶ **Familj:** En son
- ▶ **Yrke:** VVS-montör
- ▶ **Bor:** Hammarbyhöjden
- ▶ **Fackligt uppdrag:** Styrelseledamot i krets Johanneshov
- ▶ **Intressen:** Brädspel, rollspel, kolonistuga och föreningsverksamhet

Följ oss i våra sociala medier!

I våra sociala medier får du inte bara följa vår fackliga kamp. Du får också en massa tips och värdefull information. Missa ingenting - följ oss på Facebook och Instagram!

Facebook

Instagram

Tipsa Fair Play Bygg

Lämna ditt tips till
[Fairplaybygg.se](https://www.fairplaybygg.se)
om du misstänker brottslighet
i byggbranschen.
Du kan vara anonym.

Frågor? Ring oss!

Här får du svar på frågor om
löner, anställningsvillkor,
arbetsmiljö, försäkringar,
semester, arbetsskador
med mera.

Medlemscentret är öppet
kl. 08.00-16.00
alla vardagar

Tel. 010-601 10 00

Vill du vara med och påverka?

- kom på nästa medlemsmöte!

I din medlemskrets är du med och bestämmer vilka frågor Byggnads ska jobba med. Det är också en viktig informationskanal mellan dig som medlem och regionen.

Välkommen till din krets på nästa medlemsmöte! Information om tid och plats får du på sms inför varje möte.

MATS HAMMARLUND DIKTAR OM...

Arbetsmiljö

Jobbat på bygge
i 40 år
från lättare uppgift
till den som är svår

Armar och ben
sitter på plats
men leder har lossat

och senor gått av
när man tatt sats

Ärr finns visst kvar
efter hårdmetallskår
och en kedjesåg
hörseln på höger öra
är påtagligt låg

Vi hade kul och
vi tjänade klöver
med skyddsombud
och fackets kampanjer
satte vi gränser
vi alla behöver

POSTTIDNING B

Returadress:
Byggnads
Stockholm-Gotland
Box 1288
171 25 Solna

Vi finns nära dig.

Kontakta din region

Byggnads Stockholm-Gotland
Vi har kontor i Solna och i Visby

Tel: 010-601 10 08

E-post: stockholm-gotland@byggnads.se

Byggnads Medlemscenter tel: 010-601 10 00

Så här kan du påverka

Det är på kretsarnas medlemsmöten du kan påverka i Byggnads.

Kretsen kan skriva motioner med förslag till förändringar, om saker som påverkar dig på jobbet. Kretsen föreslår också vem som ska sitta i regionstyrelsen och i regionfullmäktige.

Kretsarna är grunden för Byggnads Stockholm-Gotlands demokrati, och kretsen består av medlemmar som du.

Medlemskrets

Regionen är uppdelad i nio kretsar, vilken krets du tillhör beror på var du bor.

NORDVÄST

Bromma, Västerort, Kista, Ekerö, Solna, Sundbyberg, Järfälla, Upplands Bro

HANDEN

Haninge, Nynäshamn, Tyresö

HUDDINGE

Huddinge, Botkyrka, Salem

SÖDERTÄLJE

Södertälje, Nykvarn, Gnesta

JOHANNESHÖV

Johanneshov, Farsta, Skarpnäck, Skogås

NORDÖST

Märsta, Upplands Väsby, Sollentuna, Sigtuna, Täby, Vallentuna, Danderyd, Österåker, Vaxholm

NACKA

Nacka, Värmdö

STOCKHOLM

Stockholm, Hägersten, Lidingö, Skärholmen

GOTLAND